

مجموعه سخنرانی‌های سمینار

تخصصی کودکان کار

زهرا رحیمی

سرگزی کی منش

سمید، تخصصی: دکان کار (سومین: ۱۳۹۲: تهران)

مجموعه: رانی، بی سیتار تخصصی کودکان کار

زهر، حیمه مرتضی کی منش

۱۹۸ ص: ۱۳۹۴

مصور، جدول، نمودار: ۱/۵×۱۴/۵ س. م.

شابک: 5-34-7661-00-78

فهرست نویسی براساس اطلاعات

کودکان کار -- ایران -- کنگره ها

رحیمی فر، زهرا، ۱۳۵۵ -

کی منش، مرتضی، ۱۳۶۶ -

رده بندی کنگره: ۱۳۹۲ س ۸۹۲ الف / HD۶۲۵۰

رده بندی دیویی: ۳۳۱/۳۱۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۱۳۶۲۹

انتشارات رامان سخن

مجموعه سخنرانی‌های سمینار

تخصصی کودکان کار

نویسنده: دکتر احمد حیمي

میرتضی کمالی

چاپ اول ۱۳۹۴ش/۱۴۳۷ق/ ۱۰۰ نسخه قیمت ۱۳۵۰۰ تومان

چاپ و صحافی شرکت چاپ و نشر

صفحه آرا: الهام علیخانی

تهران: خیابان آقابالا زاده خیابان محبوب مجاز خیابان احمدی جنوبی

کلیه حقوق محفوظ و مخصوص ناشر است

تلفن تماس: ۰۹۳۶۵۹۵۶۰۶۸ - ۰۹۱۴۹۸۱۳۹۲۷۰

www.ketab-89-blogfa.com

www.ketab89.ir

فهرست

۹	پیشگفتار
۱۱	ضرورت برگزاری سمینار تخصصی کودکان کار
۱۳	سخنرانی استاذ
۱۷	جغرافیای کار کودکان
۲۵	سیاست‌گذاری‌های اجتماعی در زمینه کودکان کار و خیابان
۳۵	تجربیات جهانی
۴۵	بررسی جامعه‌شناختی کودکان کار و نقش NGO
۵۵	حقوق کودکان غیرایرانی
۶۵	نقش مددکاری اجتماعی و توانمندسازی کودکان کار و خیابان
۷۳	ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و کار کودکان خیابانی
۸۵	نشانه‌شناسی کار و راه‌های کودکان کار
۹۷	معرفی طرح مادرانه
۱۰۵	بررسی و نقد اجتماعی سریال آوای بازار

یادداشت

با توجه به تعریف کار کودکان در کنوانسیون بین‌المللی کار، کودکان کار به کودکانی گفته می‌شوند که از سوی سرپرست یا والد خود به اجبار به فعالیتی واداشته می‌شوند و این کار با اثر رشد طبیعی و حتی روانی و جسمی‌اش بازمی‌دارد، به عبارت دیگر مرکار به کار کودک به واسطه آن از تحصیل و نشاط محروم شود و با انجام فعالیت‌هایی نادرست به سلامت و سوی بزه‌کاری برود در این تعرف جای می‌گیرد. متأسفانه وجود گسترده کار در جوامع امروزی ما به‌عنوان مسئله‌ای لاینحل درآمده است که از سوی مسئولان اجتماعی، حقوقی، قضایی، برنامه‌هایی در راستای حل آن نشده است. تنها به پاره‌ای از فعالیت‌هایی که ریشه‌دار و عمیق نیستند و نتیجه‌ای به همه ندارد، بسنده شده است. از آنجایی که جامعه، مسئولیت خود در برابر این کودکان را تنها با خرید از آنان و یا نادیده‌گرفتنشان تمام‌شده انگاشته است از این‌رو این کودکان برای خانواده یا سرپرستان بسیار سودآور تلقی شده و روزه‌به‌روز بر تعدادشان افزوده می‌شود. آمار موالید در بین این خانواده‌ها که اعتیاد و فقر مادی و فرهنگی است اساسی آنان است رو به افزایش است، از این‌رو می‌توان پیش‌بینی کرد که این قشر سهم به‌سزایی در آینده جامعه خواهند داشت. در این میان جمعیت امداد دانشجویی - مردمی امام علی (ع) به‌عنوان سازمانی مردم‌نهاد که بنیانش را بر بازگرداندن حقوق از دست‌رفته کودکان بنا نهاده است و با داشتن سابقه حضور مستمر در کنار این کودکان و ایفای نقشی متفاوت از آنچه جامعه در برابر آنها ایفا کرده است با هدف

تعریف کار کودک به همراه ریشه‌یابی و آسیب‌شناسی این معضل از جهات گوناگون در اجتماع و ارائه راهکارهای عملی به منظور پیشگیری و رفع این معضل اقدام به برگزاری سمیناری با عنوان «سمینار تخصصی کودکان کار» نموده است. این سمینار با هدف بررسی علمی و تجربی معضل کار کودکان در ایران، اسفندماه سال ۱۳۹۲ در دانشگاه صنعتی شریف، تهران، شهید بهشتی و علامه طباطبائی برگزار شد.

www.ketab.ir

ضرورت برگزاری سمینار تخصصی کودک کار

وجود کودکان کار در جوامع امروزی ما به عنوان مسئله‌ای لاینحل درآمده است و تاکنون بسیاری از مسئولان، اندرکاران اجتماعی، حقوقی و قضایی برنامه جامعی در راستای حل آن ارائه نکرده و تنها به پاره‌ای از فعالیت‌هایی که ریشه‌دار و عمیق نیستند بسنده می‌شود.

کار کودکان هم‌اکنون به یک مصل لاینحل در جامعه ما تبدیل شده است. به نظر می‌رسد حلقه گمشده بین این معضلات به رسیدگی به مسائل مختلفی از جمله بی‌سوادی خانواده‌ها، اعتیاد والدین، کار اجباری و... برمی‌گردد که گریبانگیر کودکان و خانواده‌های آنان شده است. معمولاً این کودکان ملزم هستند، درآمد ثابتی را هر شب به پدر و مادرشان تحویل دهند. اغلب این کودکان و خانواده‌هایشان اعتیادزده و در بیشتر موارد هر دو والدین معتاد هستند. بیشتر این کودکان مجبورند، هزینه تهیه مواد والدین‌شان را نیز تأمین کنند. این امر سبب محروم ماندن آنان از تحصیل، طی نکردن رشد جسمانی، روحی و بسیاری دیگر از نیازهای یک کودک شده است. علاوه بر آن، این کودکان به دلیل نداشتن تخصص و شناخت لازم، اغلب به راحت‌ترین کارها که درآمد بالایی نیز دارد، دست می‌زنند. به‌طور مثال بیشتر آنان به دلیل زندگی در فضاهای بزه، به کارهای غیرمتعارف مانند خرید و فروش مواد مخدر و محرک، تن‌فروشی، دزدی، و در بهترین حالت، گدایی و دست‌فروشی‌های کاذب که بیشتر سرپوشی برای انجام فعالیت‌های غیرقانونی است، می‌پردازند.

تقریباً تمامی آنان به دلیل سن کم و عدم آگاهی کافی، اطلاع درستی از خوب یا بد بودن این کارها ندارند و تنها به دلیل اجبار افراد بزرگسال سودجو به این فعالیت‌ها مشغول هستند. تجربه نشان داده است اگر بتوانیم فضاها و گزینه‌های جدید برای انتخاب جلوی این کودکان بگذاریم، بیشتر آنها در همان ابتدا گرایش به حضور در فعالیت‌های هنجار اجتماعی پیدا می‌کنند. برخی دیگر نیز که مدت بیشتری را در فعالیت‌های غیرمتعارف بوده‌اند و برایشان این کارها تبدیل به عادت شده است، نیاز به زمان بیشتر و فضاهای درست دارند تا در طول زمان به‌سوی فعالیت‌های هنجار اجتماعی جذب شوند.

عدم توجه به این کودکان، می‌تواند بازخوردهای بسیار بدی را برای اجتماع داشته باشد. شاید این سوءتفاهم، مدد زیاد بزرگسالان بزهکاری در میان افرادی است که در کودکی محله‌های پرخطر محل زندگی‌شان بوده و توجهی به آنان نشده است و جامعه برنامه درست فرهنگی و اجتماعی برای آنان نداشته است. این مسئله با یک نگاه اجمالی به پرونده‌های حرم آبروشی مشهود است. همین‌طور بیشتر کودکان کانون‌های اصلاح و تربیت نیز در همین محله‌های بزه بوده‌اند.

جمعیت مستقل امداد دانشجویی - مردمی امام علی (ع) با ۱۵ سال سابقه فعالیت اجتماعی رسمی، و نیز با راه‌اندازی خانه‌های یرانی در چندین محله جرم‌خیز و معضل خیز حاشیه و به‌خصوص با ایجاد خانه‌های یرانی تهران در این محله پرخطر ثابت کرده است که توجه درست به این کودکان، برای مهربانی واقعی و عملی می‌تواند شرایط آنان را به‌کلی دیگرگون نماید. دلیل این امر نیز مدد قابل توجه افرادی است که سابقاً مددجوی جمعیت بوده‌اند و امروزه - پس از دانشجوی شده‌اند و خود به مددکاری در فضای جمعیت می‌پردازند.

جمعیت امداد دانشجویی - مردمی امام علی (ع) به‌عنوان سازمانی مردم‌نهاد که بنیانش را بر بازگرداندن حقوق از دست رفته کودکان بنا نهاده است و با داشتن سابقه حضور مستمر در کنار این کودکان و ایفای نقشی متفاوت از آنچه جامعه در برابر آنها ایفا کرده است با برگزاری این سمینار تخصصی به طرح مسئله در مورد چرایی معضل کار کودکان و چگونگی رفع آن می‌پردازد.